

UN PROJECTE DE BOJOS

7 d'abril de 1982. Despatx de l'alcalde d'Olot, senyor Joan Sala i Villegas, economista i empresari d'èxit, un dels propietaris de la marca olotina de roba i calçat Privata. L'il·lustríssim alcalde ha concedit audiència a dos senyors que assisteixen puntualment a la cita. Un d'ells, Josep Torrell, és un metge conegut a la comarca com a coordinador de l'atenció psiquiàtrica a la zona de la Garrotxa. Arriba acompanyat d'un desconegut de poc més de trenta anys.

—Bona tarda.

—Bona tarda. Diguin.

—Senyor alcalde —comença Josep Torrell—, m'agradaria que escoltés el meu amic, el senyor Cristóbal Colón. Ell voldria dur a terme alguna activitat empresarial a la comarca, encara no sap quina, amb catorze persones que pateixen malalties mentals. La seva iniciativa tindria el suport de la direcció del psiquiàtric de Salt.

L'alcalde no respon. Està pàlid la informació. Inconscientment, mou el cap i observa en silenci l'acompanyant:

—Hola. Me llamo Cristóbal Colón y soy psicólogo. Me disculpará, pero apenas hablo catalán. Tengo previsto montar una empresa con las catorce personas de las que le hablaba hace un momento el doctor Torrell y mi objetivo es ofrecer trabajo a todas las personas con enfermedad mental de la

comarca porque pienso que trabajar les puede ayudar en su vida.

Es torna a fer un silenci estrany. L'alcalde es mira tots dos visitants i tot seguit revisa l'agenda, amb l'esperança de trobar-hi alguna pista que l'ajudi a entendre què li estan explicant. Una empresa de no se sap què, dirigida per un tal Cristóbal Colón, psicòleg, per acabar-ho d'adobar, i que vol contractar persones amb malalties mentals com a treballadors... Un psicòleg engenant una empresa? Amb el suport d'un psiquiàtric?

Fins ara tots els empresaris que han trucat a la porta de l'alcalde per parlar-li d'un nou negoci a la comarca tenien un projecte per desenvolupar, i la majoria disposava també de diners per invertir-hi. Als emprenedors que el visiten habitualment només els falta trobar els millors professionals per tirar endavant el seu projecte de negoci. En canvi, aquests dos homes que ara estan asseguts al despatx de l'alcalde pretenen seguir el procés invers: volen contractar les persones que cap empresari vol, no en tenen ni cinc per pagar-los i ni tan sols tenen un projecte empresarial clar. És la presència del doctor Torrell, el que fa dubtar l'alcalde. Si no, creuria que és víctima d'una broma de les de càmera oculta.

Tots dos visitants esperen impacients que l'alcalde es pronunciï. Però Joan Sala necessita pensar-s'ho. Aquesta és la primera notícia que l'Ajuntament d'Olot té de la futura cooperativa La Fageda, i el projecte no sembla gaire prometedor. Tot i així, fa unes quantes preguntes. L'home que físicament és una barreja de filòsof clàssic i geni despistat i es fa dir Cristóbal Colón respon seriós. Les respostes que l'alcalde sent, sense sonar-li a música celestial, li desperten un interès inconcret, però interès al capdavant. Es fa el càrrec que ha d'ajudar aquests dos homes, encara que sigui de manera simbòlica, i decideix cedir-los una sala gran de l'antic convent del Carme d'Olot, passant-los per davant d'una desena d'associacions

olotines que demana aquest espai. No és gaire: quatre parets amb un telèfon i llum, al centre de la ciutat, però a Cristóbal, que ha arribat a la Garrotxa armat tan sols amb un propòsit, uns estalvis més aviat minsos i un Doscavalls, aquestes quatre parets li semblen una meravella.

Anys més tard, recordant aquell episodi, l'excalcalde Joan Sala diria a Cristóbal Colón: «Vas poder tirar endavant el projecte perquè no havies estudiat Econòmiques. Si en aquell moment haguessis conegut ni que fos una mica el món de l'empresa i els negocis, ni ho hauries intentat, perquè, objectivament, el projecte era de bojos. Sí, n'estic convençut: ho va poder fer perquè no sabíeu que era impossible».

No, no ho sabien. Ni ell ni la seva dona, Carme Jordà, pedagoga i cofundadora de la cooperativa. Ni sabien el que els quedava per patir i fruit al capdavant d'una empresa amb ànima, com ells defineixen la Cooperativa La Fageda. Ni s'imaginaven que els costaria tant convèncer alguns familiars de les persones amb malalties mentals que els seus fills, germans o pares podien i sabien treballar. Ni sospitaven que la necessitat els portaria a especialitzar-se en el negoci dels vivers forestals i que Cristóbal i dues persones més de la cooperativa acabarien impartint una conferència al Col·legi d'Enginyers Forestals de Madrid per presentar un nou envàs de plançó dissenyat per ells. Ni creien que a la dècada dels 80 sortir al carrer a prendre la fresca amb un grup de persones diferents podria causar tant desconcert entre els ciutadans d'Olot. Ni podien preveure que el nom triat per a l'empresa, La Fageda, seria premonitori —com tantes coses en aquesta història— i anys més tard aconseguirien instal·lar la seu de la cooperativa al bell mig de La Fageda d'en Jordà, el bosc lloat pel poeta Maragall. Ni es veien estudiant en una escola de negocis. Ni s'haurien sabut avenir mai que acabarien muntant una fàbrica de iogurts i que hi passarien llargues nits posant-

los en palets per tal que l'únic camió de distribució que tenien pogués sortir a l'hora. Ni podien endevinar que, fent de la necessitat virtut, crearien el primer Centre Especial de Treball d'Espanya que acollís amb èxit en un mateix espai persones amb malaltia mental i persones amb disminució psíquica. Ni s'haurien empassat que un dia tindrien un «petit» problema protocol·lari en utilitzar sense autorització la imatge de Jordi Pujol per comunicar als seus clients que el president de la Generalitat de Catalunya d'aleshores havia inaugurat unes noves instal·lacions de la cooperativa. Ni somiaven que l'any 2007 celebrarien el vint-i-cinquè aniversari de l'escena al despatx de l'alcalde d'Olot ocupant el tercer lloc al rànquing de vendes de iogurts a Catalunya i oferint feina remunerada i il·lusió a més de dues-centes persones.

Bé, somiar sí que somiaven. De fet, segons Cristóbal Colón: «Somiari ha estat la condició indispensable per fer el que hem fet».